

ZYCIE NOWOGRÓDZKIE

DZIENNIK POSWĘCONY SPRAWOM ZIEMI NOWOGRÓDZKIEJ

Adres Redakcji i Administracji NOWOGRÓDEK, ul. 3-go maja, Nr. 1. — Telefony 75 i 100.

Prenumeratę przyjmują: w BARANOWICZACH „Ekonomia”. — w STOLPCACH: p. Engman od g. 14—15. Nr. KONTH P. K. O. 81.287. Szeptyckiego 49. Wydział Powiatowy, pok. 10.

Wilno, Warszawa, Nowogródek

W polskim życiu współczesnym, szczególnie zaś w województwach wschodnich, można zauważyć nader niepokojące zjawisko: hipercroję miast większych kosztem małych, prowincjonalnych, pulsujących własnym tętnem życia, miasteczek. W najniższym ze względu na ilość mieszkańców rzędzie miast proces ten dokonał się już w zupełności. Dziś już regjonalności mogą tylko wydobywać cenne przyczynki historyczne z podgruzów dawnej świetności gospodarczej i kulturalnej Irak, Świru, Konstantynowa i t. d. Upadek gospodarczy poprzedza zwykle zanik życia wogóle, upadek kulturalny. Wślad za tem następuje zwolna wyładnienie, niekoniecznie w sensie dosłownym, owszem ilość ludności miasteczka może wzrastać, ale wszystkie warstwy bardziej żywotne, potrzebujące czynnego życia intelektualnego emigrują masowo. Miejsce ich zajmują siły świeże, zahukane, pozbiierane w sposób najrozmaitszy. Inteligencja małomiasteczkowa, trzeba jasno zdać sobie z tego sprawę, coraz bardziej zamienia się w grupę funkcyjarskiej państwowości i wulchych zawodów, pragnących jaknajprędzej wyrwać się do „miasta” i traktujących swój pobyt na prowincji jako wykojenie na drodze życia. Oczywiście w takich warunkach, kiedy każdy żyje jedynie marzeniem o rychłej translokacji do większego miasta, nie może być mowy o żadnej wewnętrznej kulturalnej pracy, o żadnym umysłowym życiu miasteczka.

Inteligencja miejscowa to pasażerowie, którzy wskutek fatalnego rozkładu pocągów, muszą spędzić na głuchej i zapadłej stacji kilka godzin. Niedługo zagwizdzą lokomotywy, przyjdzie oświetlony rzeźbiście pociąg, oni wsadzą do swoich przedziałów i odjadą w szeroki świat. Nic dziwnego, że te kilka godzin wolnego czasu spędza się na picciu anemicznej herbatki codziennego życia i na nietylko rozkosznej, ile nieuniknionej drzemce.

Te wszystkie przemiany doko-

nały się już na szczeblu niższym, o ile chodzi o małe miasteczka gminne, czy powiatowe. Ale bystry obserwator zauważy, że to nie koniec, że teraz przyjdzie kolej na miasta większe, na takie „prowincjonalne stolice”, jak: Kraków, Lwów, Wilno (Poznań wyłączam, jako znajdujący się w zupełnie odmiennych warunkach). Może być, że wszystkie te miasta obronią się, nie dadzą się pożreć fili. Ostatecznie i historia coś znaczy. Długoletni rozwój kulturalny i gospodarczy może zrobić swoje. Ale tem nie mniej tendencja do atrofji i tych większych miast, tych nietropolji istnieje. Najbardziej bezbroną jest Wilno. Tkwiąc w ślepej kieszce Rzeczypospolitej, odciete trzema ścianami nieprzebranych granic, pozbawione podstawy i naturalnego obszaru wpływów, nie podniosło się już z upadku gospodarczego po wojnie. Handel tranzytowy i hurtowy w zupełności zamarł. Kisztem Wilna wzrosły za kordonami nowe ośrodki, uzależnione dawniej od niego. Z temi dokonaniem faktami musimy się pogodzić. Rezygnacja jest tu konieczna, ale na jej gruncie trzeba wypracować nowe podstawy nowego bytu Wilna. Jest faktem niezaprzecznym, że z pod orbity wpływów Wilna usunęło się też i usuwa gospodarstwo znaczna część Kresów Wschodnich. Wszystko zaczyna ciążyć ku Warszawie. Dużo tu jest winien nasz koncentryczny system linii kolejowych, oparty na dużych magistralach, łączących stolicę z najbardziej zapadłymi kątami, przy równoczesnym braku sieci dobrych połączeń wewnętrznych na terenie poszczególnych województw. W obliczu tych faktów niektórzy starają się widzieć przyszłość Wilna w kulturze intelektualnej, duchowej, oglądając się na Uniwersytet, teatry i t. d. Wilno będzie miastem szkolnym, uniwersyteckim — postanawiają. Ciche, bez ruchu, pozbawione wielkopolskiego gwaru, doskonale nadające się na zaciszną wylęgarnię przyszłych pokoleń intelli-

genji. Jest to jednak postawienie rzeczy z gruntu fałszywe. Przedewszystkiem należałoby poważnie zakwestjonować wartość miasta, nierozdelnego do życia, a produkującego ludzi, mających to życie organizować. W tych warunkach powtórzyłyby się zapewne w Wilnie „galicyjska” hiperprodukcja inteligencji, która staralaby się zalać całą Polskę, obciążając jednocześnie cenę rynkową pracownika umysłowego. Powtórze cały ten szustyczny, nadmuchany, fałszywy rozkwit miasta nie mógłby trwać długo. Kultura przeżywa zawsze upadek gospodarczy ośrodka, ale nie na długo. Zresztą jaskrawe potwierdzenie tych faktów daje życie i z pod kulturalnego wpływu Wilna wymyka się coraz więcej miast, powiatów, gmin. Polska jest już bezpowrotnie stracona, może zresztą z korzyścią dla ogólnopolskiego interesu, gdyż wpływy polskie mogą się tam silniejszą falą wdzierać z Podlasia. Województwo białostockie z natury swego położenia nie potrzebuje być odbiorcą kultury w transpozycji wileńskiej, skoro może dostawać ją bezpośrednio z Warszawy. Być może nawet, że niedawno przebrzmiała kampania w czasie Białostok, czy „Słowa” wileńskiego za Grodnio wyrosną na ostrych zmiłnaw stolicy województwa konkurentów Wilna na Kresach.

Decydującym momentem w tych zmaganiach będzie los województwa nowogródzkiego. I tu już wiele, często drobnych i mełowych objawów świadczy w sumie o ujemnych dla Wilna rezultatach. Uniwersytet Warszawski staje się większą siłą atrakcyjną, niż Wileński. Świadczy o tem zwiększona emigracja studjującej młodzieży do Warszawy, jak pewien respekt, jakim cieszy się Uniwersytet Warszawski w przeciwieństwie do U.S.B. Wileńskiego.

Odbiorcą nowogródzki zaczyna się psychicznie nastawiać do Warszawy, nie wileńska. W Nowogródku uderza to tem bardziej, że jest to jedno z tych miast województwa, które wpływu Wilna wymyka się coraz więcej miast, powiatów, gmin. Warszawa, Berpośrednią komunikacją kolejową jest Nowojel-nia połączona nie z Warszawą, a z Wilnem.

Wszystkie tradycje historyczne łączą Nowogródek z Wilnem. Nowogródek jest z natury jakby powołany do misji nawiązywania terytorjum nowogródzkiego do tradycji i życia Wileńszczyzny. Dlatego dziwną ze stanowiska interesów Wilna — wydaje się w. Być może nawet, że niedawno przebrzmiała kampania w czasie Białostok, czy „Słowa” wileńskiego za Grodnio wyrosną na ostrych zmiłnaw stolicy województwa konkurentów Wilna na Kresach.

licy województwa do Słonima, czy Baranowicz, miast połączonych bezpośrednio, ożywną linią kolejową z Warszawą, oznaczałoby deszczynne wyrugowanie wpływów wileńskich z Nowogródzkiem. Tendencje autorów tego pomysłu zrozumieć można jedynie w świetle rezygnacji, uznania Nowogródzkiem za strącoją dla Wilna i programu minimalnego, obejmującego przyłączenie Lidy i Szczuczyna do województwa wileńskiego. Tego rodzaju rozwiązanie sprawy, niejako wyraźne rozgraniczenie stref Wilna i Warszawy jest przedewszystkiem ciosem śmiertelnym dla Nowogródka, ale także nieodpartym ciosem dla Wilna, którego promieniowanie kulturalno-gospodarcze zredukowaneby zostało do granic jednego województwa. Nowogródek zczyłby do roli drugo lub trzeciorzędnej miasteczka powiatowego, stałby się głuchą prowincją w całym tego słowa znaczeniu. Wilno wyszłoby z liczby pięciu, czy sześciu stolic polskich i byłoby już tylko miastem wojewódzkim, typu Kielec czy Lublina.

Los i interesy Nowogródka są nierozłącznie związane z losami Wilna. Nowogródek powinien pamiętać o tem, jak groźnych ma współzawodników w Słoni-mie i Baranowiczach. Jeśli kulturalne zmagania wpływów na terenie województwa dadzą rezultat korzystny dla Warszawy, a chwilą tą cała dominująca rola Nowogródka skończy się, Warszawa znajdzie innych, lepszych zastępców władzy centralnej w województwie, inne centra administracji, bardziej nastawione na odbieranie jej wpływów. Nowogródek może utrzymać się w swojej roli tylko o tyle, o ile zwycięży idea jednolitości obu województw północno-wschodnich. Jak Wilno opiera swe wpływy na Nowogródku, tak Nowogródek żyje z wpływów wileńskich, Warszawa, a z nią Baranowicze i Słoni-m to groźni konkurenci Wilna i Nowogródka na terenie województwa nowogródzkiego.

O tem nie należy zapominać...
Stefan Wędrkowsk.

Plenarne posiedzenie Sejmu

(Tel. od wt. kor. z Warszawy)
Dn. 15 b. m. o godzinie 4-ej po południu odbędzie się plenarne posiedzenie Sejmu. Na porządku obrad jest wniosek w sprawie rewizji art. 25 konstytucji oraz dyskusja nad exoșp p. prezesa Rady Ministrów Bartla. Ponadto Sejm zbada nagłość wniosków poselskich.

Konferencja prem. Bartla

(Tel. od wt. kor. z Warszawy)
HARAGA. 13 h Premier Bartel konferował dziś przed południem w aktualnych sprawach resortowych z ministrem K. Czerwińskim.

Dokoła przyjazdu Prezydenta Estonji do Polski

(Tel. od wt. kor. z Warszawy)
Onegdaj wieczorem wyjechał z powrotem do Tallina poseł polski i minister pełnomocny w Estonji, mjr. Konrad Libicki. Min. Libicki bawił w Warszawie w związku z kurtyazyjną wizytą prezydenta Estonji, p. Strandmanna w Warszawie, która zapowiedziana jest na połowę lutego r. b.

Budżet M-wa Rolnictwa w komisji Marsz. Daszyński rzeczywiście zaniemógł

Sprawa umowy z firmą Century (Tel. od wt. kor. z Warszawy) Na dzisiejszym posiedzeniu Sejmowej komisji budżetowej podano obradom budżet Ministerstwa Rolnictwa...

Polsko-angielskie pertraktacje węglowe LONDYN 18.1. W związku z odwołującą się w Londynie konferencją polskich i angielskich przemysłowców węglowych w sprawie osiągnięcia porozumienia...

Dr. Schacht w Haadze

HAAGA, 13.1. Przybył tu dyplomata państwowego dr. Schacht, rektor niemieckiego banku państwowego...

Sensacyjna aresztowanie w Genewie

Strzał rewolwerowy w obronie radu GENEWA 13.1. W poniedziałek przed południem, na krótko przed otwarciem 1-go posiedzenia Rady Ligi, policja genueńska aresztowała pewnego młodego człowieka...

Udział Polski w Ba.ku do wypłat międzynarodowych

HAAGA, 13.1. Na dzisiejszym posiedzeniu państw wierzycielskich omawiano sprawę zatwierdzonego przez ekspertów finansowych projektu statutu Banku dla wypłat międzynarodowych...

Min. Zaleski otworzył sesję Rady Ligi Narodów

GENEWA 13.1. Dzisiaj o godzinie 11 odbyło się otwarcie 58 sesji Rady Ligi Narodów w choro pod przewodnictwem Ministera Spraw Zagranicznych M. Zaleskiego...

Sprawa sankcji w Haadze

HAAGA, 13.1. Wczoraj w czasie 3-go zebrania delegatów francyjskich, zwołanego na dzień 13, Niemiec porozumienia co do odwołania premjera Francji Paryskiej...

Litwini w Polsce-Polacy na Litwie

liczba Litwinów, zamieszkujących terytorium państwa polskiego dochodzi do 90.000 osób. Wynik ten otrzymujemy na podstawie dokładnej analizy wszystkich statystyk...

Pokaz-jarmark nasienny w Lidzie

W dniu 9 stycznia na posiedzeniu Zarządu Okręgowego T-wa Organizacji i Kółek Rolniczych w Lidzie pokaz-jarmark nasienny...

Choińska dla dzieci w szkole powszechnej w Nowogrodzie

Przeszło trzy dni z rzędu 6, 7 i 8-go b. m. urzędowała w sali strażnicy ogólniej choińska dla dzieci szkoły powszechnej...

Huragan w Anglii

LONDYN, 13.1. Wczoraj po południu oraz wieczorem szalał w południowej Anglii niezwykle groźny huragan, wyrządzając niemiernie szkody w wielu posiadłościach...

Kary za zwłokę przy wykupywaniu patentów

Za wykupywanie patentów handlowych po terminie, tj. po 1-ym styczniu, pobierają urzędy skarbowe od kupców 2 proc. dopłaty, tytułem kary za zwłokę...

Ze Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet

W dniach 17 i 18 b. m. w sali posiedzeń w Województwie odbył się konferencja społeczno-oświatowa związku Pracy Obywatelskiej Kobiet...

REKLAMA

jest dzwignią handlu

Nowa agencja pocztowa

Z dniem 20 stycznia 1930 r. uruchomiona agencja pocztowa Michałowa k. Dąbny w pow. dąbskim, woj. wileńskiego...

Najbliższe posiedzenia i zebrania

Dnia 16 stycznia w sali obrad Starostwa odbędzie się organizacyjna posiedzenie nowego...

Działalność Zw. Posiadaczy Sadów i Pasiek woj. nowogrodzkiego

Jednym z ruchliwych zawodników na terenie województwa nowogrodzkiego jest niawpłynie Związek Posiadaczy Sadów i Pasiek...

KRONIKA NIESWIESKA

Pożar w Horodzieju Przed kilku dniami wybuchł pożar w miasteczku Horodzieju w zabudowanych Cieszowej przy ulicy Kolejowej...

KRONIKA BARANOWICKA

Z działalności Polskiego Białego Krzyża Zarząd P. Białego Białego Krzyża, prowadząc akcję...

Z działalności L.O.P.P.

W dniu 10 stycznia r. b. prezes zarządu komitetu Powiatowego L.O.P.P. inż. Lyman...

Koło ziemiaków i gospodyń wiejskich w Stonimie

Stonimskie Koło Ziemiaków i Gospodyń Wiejskich przejawia dość wybitną działalność. Poza pracami czysto organizacyjnymi i wewnętrznymi...

Z Ligi Morskiej

W roku bieżącym Liga Morska i Rzeźnicza wraz z oddziałem Rzeźniczym będzie wychodzić 10-letni odświeżony...

Kurs jajezarski w Lidzie

Zgłoszenia należy nadsyłać pod adresem Związku Rewizyjnego Spółdzielni Rolniczych w Lidzie ul. Jagiellońskiej 3...

Czy jesteście członkiem L.O.P.P.

Wydział Rolnego, Ogólnego i Emulacyjnego, posiada w składzie 1000 członków, którzy w najbliższym czasie...

